

Din corespondența familiei Djuvara

Mihai Sorin Rădulescu

Keywords: *Matila C. Ghyka; Radu Djuvara; Neagu Djuvara; Romanian Ambassadors in the Interwar Period; Romanian Diplomats in the United States; Pangal Family; Djuvara Family*

Neagu Djuvara a fost fără îndoială unul dintre fenomenele mediatice de după Decembrie '89. Rar un istoric român a fost atât de mediatizat, devenind atât de vizibil, cu atât mai mult cu cât provenea din exilul anticomunist din Occident. Descendent din vechi familii boierești – Grădiștenii, Olăneștii ș. a. –, din unica soră a lui Ion Ghica – Maria Olănescu, născută Ghica –, precum și din neamul Djuvăreștilor din Țara Românească, de a cărui obârșie aromânească era foarte mândru, Neagu Djuvara a fost un caz inedit de intelectual. Și-a construit opera¹ după vârsta de 50 de ani, având marele noroc să trăiască 102 ani. Părerea mea este că sejurul de 23 de ani petrecut în Sahara, mai exact la Niamey, capitala statului Niger, l-a ajutat să se conserve fizic și psihic. În paranteză fie spus, am observat acest fapt cu ocazia unui voiaj pe care l-am făcut în Egipt și în urma căruia o serie de probleme de sănătate s-au ameliorat. Climatul deșertului este prielnic duratei lungi, dovadă de altfel și felul în care vestigiile antice ale nordului Africii s-au păstrat peste timp.

Personalitatea lui Neagu Djuvara a readus în atenția publicului românesc familia Djuvara, al cărei nume – în varianta moldovenească “Juvara” – fusese menținut în conștiința publică și în vremea comunismului, de către prodigioasa activitate de chirurg a lui Ion (zis Cuty) Juvara. Dacă Djuvăreștii lui Neagu Djuvara – adică familia boierească din Țara Românească venită aici în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea – erau aceeași familie cu Juvăreștii lui Cuty Juvara² rămâne o problemă neclară și controversată. Cele două familii se considerau rude, dar mai degrabă din cauza ighemoniconului pe care îl împărtășeau decât pe temeiul unor dovezi documentare.

Explorând cândva monumentele istorice din împrejurimile Bucureștilor, am dat peste un elegant conac de sfârșit de secol XIX, din satul Florești, comuna Florești-Stoenești, la nord-vest de capitală. În satul îngemănat Stoenești (Drugănești) există un monument istoric deosebit de valoros. conacul familiei Drugănescu și biserica cu tablou votiv, ctitorită de aceeași familie. Era înainte de Decembrie '89 și firește nici gând să se pună problema restituirilor. Conacul, puțin cunoscut în zilele noastre, a aparținut lui Toma (zis Tomsî) Djuvara, frate

---

¹ Mihai Sorin Rădulescu, *Despre regăsirea identității. Scrisori de la Neagu Djuvara*, “Analele Brăilei”, serie nouă, 15 (2015), p. 255.

² Ion Juvara, *Așa a fost. Amintirile unui chirurg*, București 1996, p.17-24.

cu Mircea Djuvara, profesor de Filozofia Dreptului la Facultatea de Drept a Universității din București. Toms Djuvara, cum i se spunea acestuia, a fost căsătorit cu sora lui Alexandru Rioșanu, fost subsecretar de Stat la Interne și fost guvernator al Bucovinei, rămas în istorie mai ales prin represiunea rebeliunii legionare.

Bunica mea maternă l-a avut profesor la Drept, în anii '30, pe Mircea Djuvara, așa că ori de câte ori mă încânta cu amintirile sale despre profesorii săi interbelici, venea vorba și de acest personaj admirat sincer.

Despre Neagu Djuvara mi-a vorbit întâia oară, înainte de Revoluție, regretatul inginer Șerban Ghica³, fruntaș național-țărănist, cel care în ultimii ani de dinaintea instaurării regimului comunist, fusese șoferul lui Iuliu Maniu. Prințul Ghica, cum obișnuia să își spună, strănepot direct al marelui Ion Ghica, avea o bunică paternă născută Grădișteanu, motiv pentru care "cuzina" cu Neagu Djuvara, cu trei ani mai în vârstă ca el.

Pentru reconstituirea istoriei familiei Djuvara și a biografiei lui Neagu Djuvara, am considerat că prezintă mult interes publicarea actului de naștere⁴ – din 1880 – al inginerului Marcel Djuvara⁵, tatăl istoricului. După cum povestește acesta din urmă (vezi YouTube), Marcel Djuvara a fost directorul fabricii de ciment Bibescu de la Comarnic, care devenise fabrică de armament în vremea Primului Război Mondial. A încetat din viață de gripă spaniolă, puțin timp după intrarea României în război. Ceea ce face ca Neagu Djuvara să fi crescut fără tată, dar cu un frate mai mare și mai ales sub umbrela protectoare a mamei sale și a bunicului său patern, cunoscutul diplomat Trandafir G. Djuvara.

Am mai evocat circumstanțele întâlnirilor mele cu Neagu Djuvara⁶, puțin timp după schimbarea de regim politic – presupunând că a avut loc așa ceva.

Cred că a-i pune alături pe Matila C.Ghyka, pe Radu Djuvara și pe nepotul de frate al acestuia, Neagu Djuvara, nu este deloc abuziv, ci dimpotrivă. Cei trei se potrivesc din multe puncte de vedere. Produse tipice ale aristocrației românești, cu o conștiință a apartenenței de clasă foarte pronunțată, cu toții

---

³ Neagu Djuvara, *Ce au fost boierii mari în Țara Românească? Saga Grădiștenilor (secolele XVI-XX)*, ed. a II-a revăzută și adăugită, București 2011, p. 224.

⁴ A considera aceasta drept dezvăluire a unor date personale, mi se pare cu totul contraproductiv și deplasat. Prin trecerea sub tăcere a datelor de stare civilă se va ajunge de fapt la ocultarea a cel puțin o sută de ani de istorie a populației din această țară și de aiurea. Fără cunoașterea stării civile vom fi lipsiți de rădăcinile noastre, lucru care de fapt este dorit de către unii, cu certitudine.

Cum va fi cunoscută personalitatea lui Neagu Djuvara, biografia și genealogia sa, fără date despre propriul său tată?

⁵ *Ibidem*, p. 260-262.

⁶ M. S. Rădulescu, *op. cit.*, p. 254.

pasionați francofili și cosmopoliți⁷, cele trei personaje care apar în epistolele de mai jos, sunt figuri vetuste și totodată colorate, oameni de cultură și de rafinament, vestigii ale unei societăți aproape cu totul dispărute astăzi.

Dintre ei cel mai puțin cunoscut este diplomatul Radu Djuvara, a cărui autobiografie, aflată la Arhivele Naționale, o public mai jos. Este un personaj care nu apare decât rareori în amintirile vorbite sau scrise ale regretatului istoric Neagu Djuvara⁸.

Am mai publicat scrisori trimise de către Matila C. Ghyka⁹, doar că atunci nu l-am identificat pe unul dintre principalii destinatari¹⁰, Nicolae Lahovary, ofițer de marină, pe care diplomatul estetician îl numește cu apelative amuzante: “Nicocouille”, “Mastococo” ș. a. “Nicu” este desigur o altă persoană decât Niky Chrissoveloni¹¹.

Epistolele din acel articol proveneau din fondul *Ghica* de la Arhivele Naționale ale României (Cișmigiu), precum și din arhiva personală a regretatului diplomat Alexandru Ghika (1914-2001)¹², președintele Casei Românești din Paris, care mi le-a pus la dispoziție și mi-a permis să le xerociez cu ocazia unuia dintre sejururile din capitala Franței, din anii '90. De altfel, Alexandru Ghika a moștenit apartamentul în care locuia el însuși la Paris, în arondismul XVI, pe rue du Ranelagh, de la Maureen Ghyka, fiica lui Matila C. Ghyka. Fratele ei, Roderick, necăsătorit, care jucase în filme la Hollywood, murise cu câțiva ani înaintea ei.

Alexandru Ghika fusese coleg de legăție la Stockholm cu Neagu Djuvara, care, după cum este binecunoscut, a plecat din București în capitala Suediei, în calitate de curier diplomatic, exact pe 23 august 1944... A rămas acolo vreme de trei ani fiind numit secretar de legăție de către ministrul

---

⁷ Idem, *Considérations sur l'élite historique roumaine pendant la période d'entre-les-deux-guerres*, “Etudes danubiennes” 16 (1995), 1, p. 97-106.

Idem, *Sur l'aristocratie roumaine de l'entre-deux-guerres*, “New Europe College Yearbook: 1996-1997”, București 2000, p. 339-365.

⁸ *Românt în știința și cultura occidentală*, Academia Româno-Americană de Științe și Arte (ARA), Davis, California 1992, p. 121-122, articolul despre Neagu Djuvara.

⁹ M. S. Rădulescu, *Din corespondența lui Matila C. Ghyka*, în *Studii de Istorie III* (ed. Constantin Bușe & Ionel Cădea), Brăila 2014, p. 51-91.

¹⁰ *Ibidem*, p. 56 nota 10.

¹¹ *Ibidem*, p. 63. Despre Nicolae Lahovary, vezi Matila C. Ghyka, *Curcubeie, II: Fericit ca Ulise* (prefață de Patrick Leigh Fermor, traducere de Georgeta Filitti), București 2003, p. 45-46. Asupra acestei identificări a prietenului și destinatarului lui Matila C. Ghyka, mi-a atras atenția fizicianul Grigore Ghika, fiul matematicianului Alexandru Ghika. Identificarea se bazează pe faptul că “Nicu” din epistolele lui Matila C. Ghyka avea o fobie pronunțată față de microbi, fapt amintit de Matila C. Ghyka în amintirile sale, precum și într-o scrisoare publicată în articolul amintit.

¹² Despre prințul Alexandru Ghika, vezi N. Djuvara, *Amintiri din pribegie (1948-1990)*, ed. a II-a revăzută și adăugită, București 2007, p. 80 și 423.

Afacerilor Străine, Gheorghe Tătărescu. Legația românească era condusă de diplomatul George I. Duca, fiul unic al lui I. G. Duca, el însuși descendent, pe linie feminină, dintr-o ramură a Ghikuleștilor moldoveni¹³.

Scrisoarea adresată de Neagu Djuvara lui Mihai Sorin Rădulescu la începutul anului 2000¹⁴ poartă data simbolică de 11 februarie. Ea conține câteva observații de detaliu făcute de istoricul franco-român pe marginea tezei de doctorat susținute de către Mihai Sorin Rădulescu, pe 12 aprilie 1995, la Ecole des Langues Orientales Vivantes (astăzi Institut National des Langues et Civilisations Orientales = INALCO) de la Paris. Neagu Djuvara fusese și el student – la sârbo-croată – al acestui așezământ prestigios, înființat în vremea lui Ludovic al XIV-lea¹⁵ de către cunoscutul său ministru Colbert. După Revoluția franceză a fost reînființat în 1795, astfel că în primăvara anului 1995, când am venit pe malurile Senei pentru a-mi susține lucrarea de doctorat, era serbată cu entuziasm această aniversare a instituției, inclusiv cu o frumoasă expoziție amenajată în marea primărie a Parisului.

Una dintre cele mai marcante contribuții ale acestei instituții la studiul culturii românești a constituit-o teza de doctorat despre Ion Creangă, din 1930, a lui Jean Boutière, profesor la această *Grande Ecole* pariziană. Unii profesori de la Langues O' au fost totodată și academicieni francezi și profesori la Collège de France. Mie, contactul cu această instituție mi se datorează regretatului istoric Șerban Papacostea, al cărui curs l-am frecventat în timpul studiilor universitare de la București și care apoi m-a invitat să intru la Institutul de Istorie "N. Iorga". Domnia sa, într-un avânt de încurajare a tineretului, după evenimentele din Decembrie '89, m-a recomandat profesoarei Catherine Durandin de la INALCO, unde aveam să-mi obțin mai întâi masteratul ("Diplôme d'Etudes Approfondies"), în iunie 1992 și ulterior doctoratul, în aprilie 1995. Așadar, se poate spune că am fost coleg, peste timp, cu Neagu Djuvara la înalta școală de pe rue de Lille. Dl Djuvara nu a jucat însă niciun rol în legăturile mele cu această instituție pariziană, ba dimpotrivă, mi se părea că uneori era contrariat că el, vechi exilat în Franța, nu reușise să facă la Paris ceea ce reușise un tinerel venit după Decembrie '89. Ceea ce nu era chiar în acord cu realitatea.

Atitudinea aceasta m-a mirat de fiecare dată când am simțit-o, pentru că totuși Neagu Djuvara obținuse un doctorat la Sorbona în anii '70, cu faimosul sociolog Raymond Aron. Deși ne-am cunoscut efectiv în București, în anul 1990, sunt convins că istoricul româno-parizian mă cunoștea mai demult pe cale

---

¹³ Bunica paternă a lui George I. Duca era Lucia Duca născută Ghika-Budești. Alexandru Ghika provenea dintr-o altă ramură moldovenească a familiei Ghika, ramura zisă Brigadier.

¹⁴ Vezi mai jos anexa nr. 9.

¹⁵ De altfel, întâia mea vizită la Versailles a fost în compania lui Neagu Djuvara, în toamna anului 1991. Vezi M. S. Rădulescu, *Despre regăsirea identității* cit., p. 254.

nevăzută. Am făcut cunoștință prin istoricul ieșean Ștefan S. Gorovei, pe care eu l-am rugat să ne faciliteze o întâlnire – de altfel foarte agreabilă –, ce s-a petrecut în apartamentul din Piața Palatului al familiei Anatol Măcriș, apartament în care locuia în gazdă dl Djuvara. l-am povestit atunci că vizitasem cu câțiva ani în urmă un monument istoric din Țara Românească ce l-ar fi interesat mult și pe dumnealui – schitul Bunea de lângă Vulcana Pandeale, în județul Dâmbovița, ctitorie a boierului Bunea Grădișteanu din veacul al XVII-lea, strămoș direct, pe linie maternă, al lui Neagu Djuvara (de altfel, și al meu, aveam să aflăm mult mai târziu).

Am bătut atunci, la mijlocul anilor '80, împreună cu tatăl meu, niște coclauri labirintici, în Subcarpații dâmbovițeni, căutând cu multă obstinație, ore în șir, acea bisericuță¹⁶ uitată de timp, zidită pe pajiștea unei coline. Remarcabilă pictura ei, din secolul al XVII-lea, cu un tablou votiv foarte reușit și bine păstrat – cel puțin așa era pe atunci –, cu portretul marelui vistier Bunea Grădișteanu.

Precizez că notele din prezentul articol – atât pentru partea introductivă cât și pentru secțiunea de documente – sunt elaborate de Mihai Sorin Rădulescu.

---

¹⁶ Despre vel vistierul Bunea Grădișteanu și Schitul Bunea, vezi N. Djuvara, *Ce au fost boierii mari* cit., p. 103-104.

Anexe

1. *Faire-part* imprimat al decesului lui George (Iorgu) Djuvara¹⁷, străbunicul patern al lui Neagu Djuvara

Messieurs *T. Georges Djuvara*, Premier Secrétaire de Légation de S. M. le Roi de Roumanie, et *Alexandre G. Djuvara*, ont l'honneur de vous faire part de la perte douloureuse qu'ils viennent d'éprouver en la personne de Monsieur *GEORGES DJUVARA* Officier de l'ordre Royal de la Couronne de Roumanie, leur père, décédé à Braïla le 13/25 Janvier 1884, à l'âge de 58 ans.

Braïla, Janvier 1884

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 63/1884)

2. Actul de naștere al lui Marcel Djuvara, tatăl lui Neagu Djuvara
Préfecture du Département de la Seine
Extrait des minutes des Actes de Naissance
de la Mairie du Cinquième
arrondissement de Paris

Du vingt sept mars, mil huit cent quatre vingt à onze heures du matin, Acte de naissance de Marcel du sexe masculin, né le vingt cinq de ce mois, à sept heures du matin, à Paris, Rue Gay – Lussac 48, et à nous présenté, fils de Trandafir, Georges Djuvara, âgé de vingt trois ans, attaché à la Légation de Roumanie, et de Elena Duca, Cosma Gheorghiu¹⁸, son épouse, âgée de dix-neuf ans, sans profession demeurant comme dessus. Les témoins sont: Duca Nicolae âgé de quarante trois ans, major, demeurant à Bucharest (Roumanie) et Paul Statesco¹⁹, Capitaine, âgé de trente cinq ans demeurant à Paris, Rue des Ecoles 23 bis: sur la Déclaration faite à Nous Maire du cinquième arrondissement par le dit Djuvara, père présent qui a signé avec les témoins et Nous après lecture.

---

¹⁷ Despre Iorgu Djuvara, vezi Idem, *Cum trăiau boierii mari în Țara Românească? Saga Grădiștenilor (secolele XVI-XX)*, ed. a II-a revăzută și adăugită, București 2011, p. 226. Despre originea și genealogia familiei Djuvara – din Țara Românească –, vezi M. S. Rădulescu, *Despre regăsirea identității* cit., Scrisoarea nr. 1, trimisă de Neagu Djuvara lui Mihai Sorin Rădulescu.

Vezi, de asemenea, despre familia Djuvara, Radu Portocală, *Istории de familie*, Braïla 2015, p. 116-122.

¹⁸ Bunica paternă a lui Neagu Djuvara era ea însăși descendentă pe linie maternă din familia Tullea.

¹⁹ Paul Stătescu se regăsește în arborele genealogic al familiei Filitti, prin soția sa care provenea din această numeroasă familie de obârșie epirotă.

Ont signé: T. Georges Djuvara, Major N. Duca, Capitaine
Statesco. Pour copie conforme – Paris le 30 Mars 1880

Le Maire

[nedesc.]

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 47/1880)

3. 31 Iulie / 12 august 1881, Bruxelles. *Faire-part*-ul nașterii lui Radu Djuvara

Monsieur & Madame T.²⁰ Georges Djuvara ont l'honneur de vous faire part de la naissance de leur fils Radu.

Bruxelles, le 31 Juillet/12 Août 1881

69, rue du Marteau”

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 48/1881)

4. Autobiografia lui Radu Djuvara [dactilogramă]

M-am născut, în ziua de 12 august st. n. 1881, la Bruxelles, unde tatăl meu funcționa ca secretar de legațiune.

După terminarea școalei primare, la Sofia, unde părintele meu reprezenta România, am făcut liceul, la Berlin, la «Collège Royal France».

Am luat licența în drept, cu bile albe, la București, în 1903 și m-am prezentat la examenul de Atașat de Legațiune, în 1907. Fiind clasat primul, am fost numit ca atașat la Berlin.

În 1910, ca secretar clasa a III-a, am fost transferat la Bruxelles și, în 1911, la Minister, la Direcțiunea Politică.

În 1912, am fost numit la Athena, unde am activat, ani de-a rândul, fiind de câteva ori însărcinat cu Afaceri al României.

În 1917, am fost trimis la Legațiunea României din Belgia, care își mutase sediul la [Le] Havre și, mai târziu, la Paris.

În 1919, am trecut la Minister, unde am ocupat postul de director politic.

Ca consilier de legațiune, în 1921, am fost trimis la Londra, unde am stat până în 1924, și am fost printre semnatorii faimosului plan Dawes.

---

²⁰ “T.” este inițiala prenumelui “Trandafir”, care înaintea bunicului patern al lui Neagu Djuvara, mai apare încă la doi antecesorii, după cum se poate vedea și în Anexa nr. 7 de mai jos, în scrisoarea lui Neagu Djuvara către autorul prezentului articol. Presupun că diplomatul Trandafir G. Djuvara a evitat la un moment dat acest prenume al său pe care nu îl considera suficient de distins pentru standardele și gusturile diplomatice de-atunci. El trimite însă la obârșia balcanică a familiei a cărei amintire s-a păstrat, prin acest prenume, peste generații.

În anii 1925-1926, din nou Director Politic la Minister, și în 1926, din cauza unei tensiuni româno-americane, am fost ales ca să reprezint țara, la Washington, ca însărcinat cu afaceri cu scrisori de acreditare către secretarul de Stat.

Fără a lipsi de modestie, pot spune că, în America, «am pus România pe hartă», pentru a reproduce măgulitoarea apreciere a Secretarului de Stat Kellogg²¹. [subl. mea – M.S.R.]

După cum am expus în memoriul meu către Uniunea Compozitorilor din RPR, în domeniul muzicii, printr-un falnic succes al maestrului George Georgescu, Artist al Poporului, am contribuit la un maximum de răsunet, dincolo de hotare, a faimei talentului muzical al românilor.

La plecarea mea din America, celebra Universitate «Collegium Georgiopolitanum», m-a omagiat în următoarea inscripție săpată în bronz: «Radu Djuvara, Diplomat eficient – Om de stat – cu afecțiunea și admirația lui Georgetown Foreign Service School».

În 1927, am fost rechemat în Minister, unde am funcționat ca director politic până în 1932, când am fost numit Ministru la Bruxelles.

Rechemat în Minister, în 1933, tot ca director politic, în care calitate am funcționat până la 1937, când am fost din nou numit la Bruxelles.

În 1938, am fost trimis ca Ministru la Berlin, unde am rămas până la începutul anului 1939, când am cerut rechemarea mea, și am fost numit Ambasador la Athena.

La instaurarea regimului Antonescu, am prezentat demisia mea, și întorcându-mă la București, nu am funcționat nici o zi la Minister și am refuzat să semnez faimosul plebiscit. Am ieșit la pensie pe data de 1 mai 1941.

În încheiere, țin să subliniez că nu am făcut niciodată politică, mai mult: N-am fost vreodată înscris în vreun partid. Nu m-am muncit ca, prin culisele politice, să mă strecor spre Ambasadă, ci am muncit, și, intrând în carieră prin concurs (trecând două examene de atașat și de secretar de legațiune), am suit treaptă cu treaptă până la cel mai înalt grad diplomatic: sînt singurul ambasador de carieră pe întreaga țară.

Întreaga mea activitate diplomatică nu a avut decît o țintă: Tara pe care o visam cît mai atrăgătoare și mai cuceritoare de simpatii dincolo de fruntarii.

Decedat la 13 iulie 1968²². [adăugat de mână cu creionul]²³

²¹ De observat faptul că, câteva decenii mai târziu, istoriografia americană despre România va fi ilustrată, printre alții, de un istoric, profesor universitar în Statele Unite, pe nume Frederick Kellogg, autorul cărții *Rumanian Nationalism and European Diplomacy 1866-1878*, Bloomington, Indiana 1969 și al altor lucrări.

²² A fost înmormântat la cimitirul Bellu ortodox. Locul în care era înhumat a fost vândut, iar oasele sale au fost mutate în cavoul lui Trandafir G. Djuvara, acolo unde își dorm somnul de veci și doctorul Răzvan Djuvara și istoricul Neagu Djuvara (informație de la inginerul Costache Erbiceanu, al cărui cavou se află *vis-à-vis* de cel al familiei Djuvara; de asemenea, Costache Erbiceanu a fost ultima gazdă, în București, a lui Neagu Djuvara,

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 59/f. a.)

5. București, 8 ianuarie f. a. (probabil 1916). Scrisoare a lui Matila C. Ghyka către Radu Djuvara

“Téléphone 390-52

STR. ALEX. LAHOVARI 7

Bucarest

8 Janvier

Cher Radu,

Je viens de rentrer de Moldavie, où je n'avais pas pu me procurer votre adresse; c'est donc avec un grand retard mais avec des sentiments non moins chaleureux pour cela que je vous prie d'accepter nos très profondes condoléances, à Eileen²⁴ et à moi, pour la grande perte que vous venez de faire.

Vous avez dû être touché par l'hommage unanime rendu à la mémoire de votre père.

Comme je le mentionnais plus haut, Eileen est avec moi, pour tout l'hiver; nous avons pris un appartement dans le blockhouse Zănescu-Lahovary (au 7ème étage), et si cela vous allait de nous voir un de ces jours en tête-à-tête, donnez-moi un coup de téléphone un matin vers 10 heures; nous arrangerions un déjeuner tranquille pour le jour qui vous conviendrait. Eileen aimerait aussi beaucoup vous recevoir.

En attendant, mon cher Radu, je vous prie de recevoir encore l'expression de mon affectueuse amitié.

Matila C.G.”

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 220/f. a.)

în vila sa părintească din str. Alexandru Philippipe nr. 3, fostă str. Olga Bancic, fosta str. Pia Brătianu).

²³ Radu Djuvara este menționat și în M. S. Rădulescu, *Din corespondența lui Matila C. Ghyka* cit., p. 66.

De asemenea, vezi N. Djuvara, *Amintiri din pribegie* cit., p. 107-108.

²⁴ Eileen Ghyka născută O'Connor era soția anglo-irlandeză a lui Matila C. Ghyka. Despre ilustra ei origine nobiliară – în legătură cu care am făcut cercetări chiar în Irlanda, în regiunea clanului O'Connor -, precum și în Anglia, vezi M. S. Rădulescu, *Pe urmele lui Matila C. Ghyka*, “România literară” 41 (2008), 42 (24 octombrie), p. 20-21. De precizat că tatăl lui Eileen, diplomatul Sir Nicholas O'Connor († 1908), fusese ambasador al Marii Britanii în Imperiul Otoman și în această calitate fusese confruntat și cu chestiunea aromânească.

6. Paris, 11 ianuarie f. a. Scrisoare a lui Matila C. Ghyka către Radu Djuvara
--9 RUE HENRI – HEINE XVI*

Paris

11 Janvier

Mon cher Radu,

Merci beaucoup pour votre lettre envoyée par Balan; j'ai été content de voir que vous aviez reçu la mienne et pour reconstituer ainsi ce qui s'était passé à Londres. Depuis lors (depuis les derniers tuyaux que je vous avais communiqués), l'affaire s'est de nouveau enrasée;

1°) Titl²⁵ s'est d'abord mis au lit pour quinze jours et ne s'est plus occupé de rien.

2°) H. a malgré cela remis la proposition sur pied, et elle a été sur le point d'aboutir (avec la maison V.) lorsque Titl a tout à coup demandé, en plus du crédit à longue échéance pour armement et travaux, un emprunt pour le Gouvernement Roumain. Comme il n'avait jamais été question de cela, les négociations se sont de nouveau arrêtées. Ensuite ... Titl est parti pour St Moritz.

J'ai toujours retardé mon voyage à Londres pour ne pas avoir l'air de me mêler d'une affaire qui ne me regardait pas directement; j'irai tout-de-même vers le 20; mais les dernières impressions de Niculesco sont de nouveau pessimistes; le gouvernement travailliste et l'Amirauté ont des points de vue trop opposés pour s'accorder en ce moment, et Titl a eu tort de sortir la demande d'emprunt qui n'a aucune chance en ce moment d'aboutir. Il est tout-de-même possible que la maison V. et H. reprennent les pourparlers avec Titl... à son retour.

J'entends que Tilea²⁶ est candidat pour Washington! Est-ce possible?!!!

Je n'oublie pas vos commissions, et vous enverrai le petit paquet probablement par Paul Zanesco²⁷.

Amitiés affectueuses

Votre vieux

Matila"

---

²⁵ "Titl" era Nicolae Titulescu, pe atunci ministru al Afacerilor Străine.

²⁶ V. V. Tilea era nepot de fiu al memorandistului Ioan Rațiu, fost președinte al Partidului Național Român din Transilvania. V. V. Tilea, ministru plenipotențiar la Londra la izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, a făcut obiectul vestitului "caz Tilea" – trecerea de partea anglo-americanilor cu care Regatul român era în război, pentru recuperarea Basarabiei.

²⁷ Familia Zănescu a dat un diplomat mai cunoscut pe nume Constantin (Coty) Zănescu, ministru plenipotențiar, precum și pe Eliza Zănescu, una dintre soțiile arhitectului Ion D. Berindey, bunica paternă a istoricului Dan Berindei.

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 221/f. a.)

7. Viena, 10 aprilie [f. a.]. Scrisoare a lui Matila C. Ghyka către Radu Djuvara.

“7
SCHLÜSSELGASSE
(IV)

TEL. 58-4-28

Au revoir shake hands
de votre vieux

Matila

Vienne

10 avril

Mon Cher Radu,

J’ai pensé à vous en lisant l’admirable discours de Iorga l’autre jour; serait-ce le crépuscule du dangereux fantôme qui nous a couvert de ridicule dans sa grande tournée «trionphale»?

Je vous envoie ci-inclus un article que j’ai mis de côté pour vous; j’ai aussi pensé à vous en le lisant, et à notre jeunesse berlinoise; il s’agit aussi d’un grand cabotin, couronné celui-là, mais qui parfois voyait juste.

Je viendrai peut-être au commencement de mai à Bucarest respirer l’odeur des troènes en fleurs; notre vie viennoise s’écoule familialement et tranquillement, bercée par la musique des différents Strauss, la seule chose qui ne soit pas morte à Vienne; mais cela seul vaut un séjour. Je revois le Rosenkavalier aussi souvent que possible; puis des opéras de (R.) Strauss qu’on ne donne nulle part ailleurs: *Die Frau ohne Schatten* – *Ariadne auf Naxos*. En juin nous aurons la première de: *Die Aegyptische Helena* par Strauss et Hofman[n]sthal; il s’agit d’Hélène de Sparte et d’un épisode, postérieur à la guerre de Troie, de sa vie conjugale, qui se passe en Egypte, avec grand renfort de magie.

12 avril.

J’ai interrompu ma lettre pour quelques jours. Je vois dans les journaux qu’il est question du vénimeux pantin dont je parlais plus haut comme premier ministre; cela ferait évidemment le jeu du parti qui n’a pu reprendre le pouvoir et le garder que par sa grâce. Tout ceci est fort tragique quand on voit combien nos rivaux travaillent sérieusement.

Pour finir cette lettre sur une note plus indulgente²⁸ j'annexe une photo, de Viennoise que vous apprécierez j'espère, ein «rassiges Weib», actrice du Burgtheater qui a épousé un des fils de l'archiduc François-Ferdinand; elle joue du reste sous son nom, Lulu Hohenberg”.

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 222/f. a.)

8. Viena, 2 mai [f. a.]. Scrisoare a lui Matila C. Ghyka către Radu Djuvara

“Vienne
2 mai
Radu dear,

Hélas je ne pourrai pas bavarder à Bucarest avec vous ces jours-ci, ayant des affaires plus urgentes à Paris d'abord; je crois que je ne pourrai pas respirer les parfums du Cișmegiu et admirer les couchers de soleil de Baneasa avant l'été.

Je vous envoie ci-inclus une coupure du Daily Mail faisant partie d'une série d'articles assez ... tendancieux contre nous; leurs exagérations même diminuent beaucoup leur portée.

Mais tout-de-même, le fait qu'un grand journal anglais puisse se permettre ces épithètes à notre égard... c'est cela qui est une note terrible pour nous, et spécialement pour la Légation de Londres; je crois que même du temps d'Alecú Catargi²⁹ ou de Costică Mano³⁰ ceci ne serait pas arrivé.

---

²⁸ Matila C. Ghyka era deosebit de interesat de Imperiul habsburgic și de dinastia sa, pentru că el însuși avea un străbunic, general nobil austriac. Vezi M. S. Rădulescu, *Despre genealogia lui Matila C. Ghyka*, în Idem, *Cu gândul la lumea de altădată*, București 2005, p. 195.

²⁹ Alexandru C. Catargi, diplomat de carieră, era fiul marelui boier conservator moldovean Costin Catargi(u) și al soției sale Smaranda născută Balș. Fiul lui Alexandru C. (Alecú) Catargi, Barbu, a fost vicepreședinte al Jockey-Club-ului din București de-a lungul aproape întregii perioade interbelice. Barbu A. Catargi a fost căsătorit cu Alexandra Cantacuzino, fiica omului politic conservator Gheorghe Grigore Cantacuzino, zis “Nababul”.

Despre activitatea diplomatică a lui Alecú Catargi la Londra, vezi și Ileana Bulz, *Relațiile anglo-române între anii 1880-1914*, în *Diplomație și diplomați români*, Focșani 2002, p. 119, 124-125.

³⁰ Constantin G. Mano, și el diplomat de lungă carieră, a publicat un volum de documente privitoare la familia Mano (1907). Era un pianist strălucit. Fiu al generalului Gheorghe Manu – fost prim-ministru – și al soției sale Alexandrina născută Cantacuzino, Constantin G. (Costică) Mano a locuit în București, în casa Mano de pe Calea Victoriei nr. 192, care mai există și astăzi.

Je vous serais reconnaissant de faire passer cette coupure à Fred Nano³¹, pour le cas où le Daily Mail ne parviendrait pas à notre Foreign Office.

A fort cela si par hasard vous avez quelque chose d'intéressant à me dire, c'est-à-dire si vous trouvez le temps de m'écrire, mon adresse du 10 au 30 mai sera 9, Rue Henri Heine, Paris³².

Affectueusement vôtre

Matila”

(ANR, SANIC, fond *familial Djuvara*, ds. 223/f. a.)

9. București, 11 februarie 2000. Scrisoare a lui Neagu Djuvara către mai tânărul Mihai Sorin Rădulescu care conține o serie de precizări privitoare la istoria propriei familii, precum și observații minore, legate de teza de doctorat a lui M. S. Rădulescu, susținută pe 12 aprilie 1995, la Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INALCO) din Paris, vechea Ecole des Langues Orientales Vivantes (Les Langues O’), teză de doctorat publicată sub formă de carte: *Elita liberală românească 1866-1900*, București, Editura All, 1998.

“București, Vineri 11 Feb. 2000

Scrisoarea Matale, Michi, adresată la Boulogne, de-abea acu 8 zile mi-a parvenit aici 1° fiindcă și la Paris ne-am mutat de un an, adică puțin înainte de moartea fratelui Răzvan. Notează-ți noua adresă de pe cartea de vizită alăturată. 2° fiindcă sunt la Buc. din 25 Dec.

Nu ți-am răspuns în Germania, că mi-era teamă că nu ajunge la vreme.

Mulțam pentru toate xeroxurile. N-am nici o observație de făcut la rubrica Djuvara, sau numai una chiar minoră: în *Elita liberală*³³, articolul Alexandru Djuvara, p. 618 nota 317, zici de Bălașa Pangal, a doua soție a bunicului meu Trandafir Dj., că a fost sora lui Jeannot Pangal, șeful mason și subsecretar de Stat la Interne în guvernul Iorga-Argetoianu (mai târziu, după ce la cererea lui Carol al II-lea a închis lojele, a fost ministrul țării la Madrid și Lisabona – iar sub

---

³¹ Frederic Nanu (sau Nano), diplomat de carieră, ministru plenipotențiar la Stockholm în vremea tratativelor de încheiere a păcii, duse cu Alexandra Kollontay, din partea sovietică. Fred Nanu descindea pe linie feminină din familia ieșcană Culiianu. Vezi M. S. Rădulescu, *Genealogia lui Ioan Petru Culiianu*, în Idem, *Genealogii greco-române*, București 2014, p. 211-212.

³² Matila Ghyka, *Curcubeie* (prefață de Patrick Leigh Fermor, trad. de Georgeta Filitti), București-Iași 2014, p. 385-386.

³³ M. S. Rădulescu, *Elita liberală românească 1866-1900*, București 1998, despre genealogia lui Alexandru G. Djuvara, om politic liberal și pictor, și a familiei Djuvara din Țara Românească, la p. 67-69.

regimul Antonescu, a făcut, cu Viorel Tillea și Citta Davila³⁴, un fel de triumvirat ce și-a zis (cred) Comitet Național, prooccidental – fără serioasă incidență asupra negocierilor noastre cu Aliații)³⁵ – or, n-a fost sora lui, ci mătușa lui. Nu pot preciza dacă soră cu tatăl lui Pangal sau vară primară. Era o mătăhală, greoaie și vulgară, pe când sora ei vitregă, mai vârstnică, văduva generalului Zottu³⁶ (șeful Statului Major care s-a sinucis înainte de intrarea noastră în război, știind gradul de jalnică nepregătire în care ne aflam) – era, ea, o doamnă subțirică și distinsă – am mai apucat-o când aveam 4 ani! Bunicul, întors de la Bruxelles cu balabusta lui, a șezut câteva luni în casa Zottu³⁷ la ea – casa mare albă colț str. Nicolae Golescu cu str. C. A. Rosetti, în diagonală cu biserica Boteanu – și mergeam acolo să-i vizitez. Dna Zottu era, cred, fiica unei boieroaiice – ca și nepotul Jeannot, care era fiul unei Brătășence³⁸ – pe când Bălașa fusese făcută, se spunea, cu bucătăreasa! și cu toate că crescută la pension, la Notre Dame de Sion, era visceral vulgară. Unchiul Radu, viitor ambasador, care era bărbat frumos și distins, și cam snob, suferea până în rărunchi de așa o mamă vitregă. Trandafir se văzuse silit s-o ia după o stupidă aventură, silit cu pistolul, cică, de cumnatul G^{ral} Zottu! Nu putuse da îndărăt, că deja apucăturile lui de crai «îi picaseră un tren» [cuv. “tren” – lecțiune incertă] dramatic: Ministrul nostru la Constantinopol fiind din 1896, s-a apucat în 1900 să-i pună coarne ambasadorului german și să se și laude (f. puțin gentleman). De unde telegramă furibundă a lui Wilhelm al II-lea către regele Carol că trimisul său ridiculizează marele Reich german. Rezultatul: rechemare imediată și *zece ani în disponibilitate*. Atunci abea s-a ales senator, ca să nu stea degeaba. De aceea cred că, cu altă ocazie dacă pomenești de el nu cred să fie corect de zis: senator și diplomat... ci mai curând diplomat, publicist și senator. De fapt, catastrofa cu rechemarea de la Constantinopol i-a fost benefică: în acei 10 ani a scris o carte f. interesantă: *Cent projets de partage de la Turquie*,

³⁴ Citta Davila, membru al camarilei din jurul regelui Carol al II-lea, era fiul dramaturgului Alexandru Davila și nepot de fiu al marelui medic Carol Davila. Citta Davila a fost căsătorită cu Arabela născută Yarka, autoarea unui jurnal din perioada Primului Război Mondial.

Citta Davila este amintit și în M. S. Rădulescu, *Din corespondența lui Matila C. Ghyka* cit., p. 59.

³⁵ N. Djuvara, *Amintiri din pribegie* cit., p. 30.

³⁶ Generalul Vasile Zottu a fost acuzat de spionaj în favoarea Puterilor Centrale. Acesta este motivul real pentru care s-a sinucis. Nu e mai puțin adevărat că, până de curând, Regatul României fusese timp de peste 30 de ani, aliatul Puterilor Centrale.

³⁷ Casa Zottu mai există și astăzi, iar pe fațadă poate fi citită inițiala “Z”, de la numele generalului Vasile Zottu.

³⁸ M. S. Rădulescu, *O familie boierească din Romani, în vâltoarea secolelor: Brătășenii*, “Historia” 7 (2007), 65 (mai), p. 8-11. Articolul a fost republicat în volumul aceluiași, *În căutarea unor istorii uitate*, București 2011, p. 47-54. Despre Ion Pangal (1893-1966), vezi *ibidem*, p. 52-53.

care figurează în toate tratatele de istorie a Turciei și a fost tradusă de curând în turcește.

Alt mic amănunt, p. 68, al. 3: patalamaua de <boier de neam> din 1847, e sigur a străbunicului meu Gheorghe (Iorgu)³⁹. Am avut-o în mână și am păstrat o fotocopie – originalul dispărând în furtuna comunistă – dar am originalul celei a fratelui său mai mare, Trandafir, din 1845. «A propos», acesta e cel mai mare din cei 3 frați. A fost deputat de Ploiești, probabil fiindcă familia nevastă Eliza Tullea⁴⁰ era stabilită pe-acolo – în 1859; apoi primar al Brăilei în 1866. Frate-su Tache primar al Brăilei în 1877-78⁴¹. Sandu Periețianu se înșela: Gheorghe Giuvăra a fost fratele, nu fiul faimosului Diamandi G. – Ultimă mică remarcă: soția lui Traian Dj. și mamă a lui Mircea, profesorul, filozof al Dreptului, s-a numit Estera⁴², cum corect apare în nota 317, dar îi zici *Elena* Păianu în text. Și descopăr o ultimă încă remarcă: doctor în drept de la Paris a fost acest Traian, *nu bunicul* meu Trandafir, care făcuse literele clasice la Sorbona și *Sciences Po*. Cam atât. Cu bine

[semnat:] N.Dj.”

(Scrisoare aflată în arhiva personală a destinatarului, București)

---

³⁹ N. Djuvara, *Ce au fost boierii mari în Țara Românească?* cit., p. 226.

⁴⁰ Familia Tullea era încuscrită cu familia boierească Fălcoianu. Din această familie provenea profesorul de franceză Adrian Tullea-Fălcoianu, pe care l-am întâlnit în anii '80, la unele ședințe ale Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie de pe lângă Institutul de Istorie “N. Iorga”.

⁴¹ N. Djuvara, *Amintiri din pribegie* cit., p. 6.

⁴² Despre familia boierească Păianu, vezi M. S. Rădulescu, *Boierii din Paia*, “Ziarul de Duminică”, 17 (248), din 29 aprilie 2005, p. 4; supl. cult. al “Ziarului Financiar” 7 (2005), 1619 (29 aprilie).

Figura 1. Brompton Oratory din Londra, biserica romano-catolică în care s-au căsătorit Matila C. Ghyka și Eileen O'Conor (Foto: Mihai Sorin Rădulescu)

Figura 2. Fațada lui Brompton Oratory din Londra, biserica romano-catolică în care s-au căsătorit Matila C. Ghyka și Eileen născută O'Conor (Foto: Mihai Sorin Rădulescu)

Figura 3. Mormântul lui Matila C. Ghika și al soției sale, în cimitirul Gunnersbury, Londra (Foto: Mihai Sorin Rădulescu)

Figura 4. Reședința lui Grigore Alexandru Ghyka, ultimul domnitor al Moldovei (1849-1856), străbunicul lui Matila C. Ghyka, de la Le Mée, Franța (fotografie primită de Mihai Sorin Rădulescu de la regretatul Alexandru Ghika de la Paris)

Buenos Aires, Vener. 11 Feb. 2000

L'ensemble mateli, Michi, adesea la Bulevar,
 din care au 8 pe ne-a parvenit aici, 1° fiind
 pe la Paris n-am putut de un an, adesea puter n-ar
 de manta peate. Rapou. Notopati, noue adese de pe
 cartea de v. p. alaturate. 2° fiind de la Buc. din 20 dec.
 cartea de v. p. alaturate. 2° fiind de la Buc. din 20 dec.

Am trimis răspuns în formă scrisă, cu urechi tăcute
cu un ajutor pe vremea.

cu un apucătură de mână. Nu s'ar putea totuși să se găsească
observații de felul acesta în lucrările lui, sau numai
una chiar minoră: în *Elito blanda*, articolul *Alexandru*
Agrigore, p. 68, note 317, pri' de *Botez Pungă*, a devenit
pozi' a *București* (mai *Trandafir D.*), că a fost totuși lui
Pungă Pungă, deși marea și' subscrisă de *Stat la Dintre*
în *funerul* *Grigore Agăron* (mai *Tărgu*, după ce la
cererea lui *Carol al II-lea* a *indus* *lojile*, a fost *honest*
tăru la *Madrid* și *Madrid* — iar *ind* *reprezent* *Antonia*
a *foat*, în *Violet Tille* și *Etta Dore*, un *fel* de *triumf*
ce și-a *vs* (mai) *Comitet* *National*, *pro-occidental* — *fiu*
servasă *incidente* *shipa* *reprezent* *noastră* *cu* *Albă* —
or, *una* *foat* *noastră* *ci* *noastră* *lui*. Nu pot *prezenta* *deco*
noastră *cu* *toată* *lui* *Pungă* *noastră* *primară*. *Se* *a*
prochalo, *prochalo* și *negari*, *pe* *când* *noastră* *ci* *noastră*, *mai*
văstare, *văstare* *femele* *lui* *Zott* (*de* *Stat* *lui* *Agăron*,
care *noastră* *noastră* *de* *noastră* *noastră* *în* *reprezent*, *stind*
prochalo de *prochalo* *reprezent* *în* *care* *noastră*) — *era*, *era*,
o *doamnă* *subscrisă* și' *distinsă* — *cu* *mai* *apreciată* *când* *noastră*
4 ani! *București*, *Stat* de la *Bruxelles* *cu* *bruxelles* *lui*, *au*
pegiu *către* *lui* *în* *care* *Zott* *la* *era* — *care* *mai* *alba*

Cott, St. Nicolas Gobaș cu C.A. Rosetti, în diagonală
cu hiberna Boteanu — și mergeam acolo să-i vizitez.
Dna Zotta era, cred, fiica unei boieroaice — ea și
nepotul Jeanuș, care era fiul unei Brătăsene — pe
când Brătasa fusese făcătoare, se zvonise, cu lucrătorii,
și cu toată că crescută la penură, la bote Dama de fier,
era moral vulgară. Unchele Rade, viitorul ambasador,
care era bărbat frumos și destins și cum suob, se punea
plano în răzunieli de apă o mare vîștoasă. Trandafir
se vedea nălit și se dupe o stupido aventură, nălit
cu portolel, ca să, de un minut f-al Zotta! lui putuse
da îndărăt, că dija apucăturile lui de viață în "ficioare"
un tur dramatic: dintr-un nochi la Constantinopol, ^{pînă}
1896, s-a afiat în 1900 și s-a pusă coarso ambaso-
dornici fermou și se se g-fande (f. putre gentleman). De
unde telegrame furibunde a lui Wilhelm al II-lea către
regele Carol că trimite să se ridaildeapă banul Reich
fermou. Repetatul: redemine medietate și Zere au
în disponibilitate. Atunci abia s-a des senator, ca să
nu stea degrabă. De acum cred că, cu alto oară
dacă poamește el și nu cred să fie corat de zi:
senator și diplomat... Cu mai curind diplomat,
publicită și senator. De fapt, catastrofa cu redemina
de la Constantinopol s-a fost dempetă: în acei 10
ani a scris o carte f. interesantă: "Cont proiect de
putaie de la Turcia", care p-punează în toate tratatule
de istorie a Turciei, și a fost tradus de curind în
turcește.

Alt mic amănunt, p. 68, al. 3: pataleano de "bon d
beau" din 1847 e refer a stihimintele meu (Petrov) -
am amf-o în vedere și am părtat o fotocopy originală
disparind în futura comunită - dar am originalul celui a
fratelui său mai mare, Trandafir, din 1845. "A propos" totu-
și cel mai mare din cei 3 prof. A fost deputat de Blorști-
produsul pînă de familie meastore. Sida Tellec a na stohito pe
acolo — în 1859; apoi pînă al Mărlei în 1866. Trebuie să vede

Figura 5. București, 11 februarie 2000. Scrisoarea lui Neagu Djuvara (1916-2008) către Mihai Sorin Rădulescu (n. 1966), originalul în colecția destinatarului

About the Correspondence of the Djuvara Family

(abstract)

The article presents an autobiography of diplomat Radu Djuvara, six letters sent by diplomat, esthetician and writer Matila C. Ghyka (1881-1965) to his colleague and friend Radu Djuvara (1881-1968), as well as a letter sent by historian Neagu Djuvara (1916-2008) to his younger friend Mihai Sorin Rădulescu (b. 1966), historian and genealogist. Ambassador Radu Djuvara - son of Trandafir G.Djuvara, former plenipotentiary minister of Romania in Brussels and in Istanbul - was one of the important Romanian diplomats in the United States in the 20s. Neagu Djuvara, who was also a former Romanian diplomat, was the son of engineer Marcel Djuvara (whose birth certificate is also published), brother of Radu Djuvara. Neagu Djuvara's youth and first years of activity cannot be understood without the influence of this uncle.